

علوم فنون ادبی ۱

۱- ابیات زیر با توجه به ویژگی‌های به کار رفته در آن‌ها، متعلق به کدام دوره می‌توانند باشند؟

الف) هرگز به باغ دهر گیائی وفا نکرد / هرگز ز شست چرخ خدنگی خطا نکرد

ب) شبی چون چاه بیژن تنگ و تاریک / چو بیژن در میان چاه او من

ج) ز تیغ و ز گرز و ز کوس و ز گرد / سیه شد زمین آسمان لاژورد

۱) نیمه اول قرن پنجم - نیمه دوم قرن ششم - قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم

۲) نیمه دوم قرن ششم - قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم - قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم

۳) نیمه دوم قرن پنجم - قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم - نیمه دوم قرن ششم

۴) نیمه دوم قرن ششم - آغاز قرن ششم - نیمه دوم قرن ششم

۲- ویژگی‌های زیر مربوط به کدام یک از دوره‌های زبان فارسی است؟

الف) این زبان در دوره اشکانیان رایج بود و تا اوایل دوره ساسانی نیز آثاری به این زبان، تألیف می‌شده است. این زبان در شمال و شمال شرقی ایران متداول بوده است.

ب) این دوره دوره طلایی همراه با شکوفایی روح ایرانی بود که با دانشمند بزرگی چون محمدبن زکریای رازی آغاز شد.

ج) موضوع قابل توجه در شعر این دوره، علاقمندی شاعران به سرودن غزل‌های لطیف و زیباست. انوری و هم‌سبکان او در آوردن مضامین دقیق در غزل بسیار کوشیدند.

۱) فارسی باستان - قرن پنجم - نیمه دوم قرن ششم

۲) فارسی میانه - سه قرن اول هجری - نیمه دوم قرن پنجم

۳) فارسی باستان - قرن چهارم - آغاز قرن ششم

۴) فارسی میانه - قرن چهارم - نیمه دوم قرن ششم

۳- کدام بیت از نظر دوره زمانی با دیگر ابیات متفاوت است؟

۱) اثر میر نخواهم که بماند به جهان / میر خواهم که بماند به جهان در اثر

۲) الامان ای دل که وحشت زحمت آورد الامان / بر کران شو زین مغیلانگاه غولان بر کران

۳) شکفته شد گل از باد خزانی / تو در باد خزانی بی زبانی

۴) آن خوشه‌های رز نگر آویخته سیاه / گویی همی شبه به زمرد دراوژند

۴- متن کدام گزینه با متن زیر هم‌دوره است؟

«الهی ای دورنظر و ای نیکو حضر و ای نیکو کار نیک‌منظر، ای دلیل هر بگشته، و ای راهنمای هر سرگشته، ای چاره‌ساز هر بیچاره و ای آرنده هر آواره، ای جامع هر پراکنده و ای رافع هر افتاده. دست ما گیر، ای بخشنده بخشاینده.»

۱) حکایت کرد مرا دوستی که در دوستی بی ریب بود و در مکارم اخلاق بی عیب، که وقتی از اوقات، شجره جوانی به ثمره امانی (آرزوها) آراسته بود و چمن عهد صبی (کودکی) به نسیم صبا پیراسته. شب شباب هنوز غسقی (تاریکی) داشت و زمان کودکی منطی و نسقی. هنوز مشک و عنبر به کافور عوارض مثلث نشده و خال جوانی به علل پیری ملوث (آلوده) نگشته.

هنوز برگ گل عارض ارغوانی بود / هنوز صاف قدح آب زندگانی بود

هنوز باغ حیات و هنوز راغ وجود / در ابتدای دم دولت جوانی بود

۲) عالمی معتبر را مناظره افتاد با یکی از ملاحده (کافر) لَعْنَهُمُ اللَّهُ عَلٰی حِدِّهِ و به حجت با او بس نیامد. سپر بینداخت و برگشت. کسی گفتش تو را با چندین فضل و ادب که داری با بی‌دینی حجت نماند؟ گفت علم من قرآن است و حدیث و گفتار مشایخ و او بدین‌ها معتقد نیست و نمی‌شود. مرا شنیدن کفر او به چه کار آید.

۳) و گروهی بودند از یاران که هر روزی بدین دارالتدوئه آمدندی، و آنجا قرآن خواندندی، و علم گفتندی. و هر روزی بامداد به خدمت پیغامبر آمدندی، و از پیغامبر علیه‌السلام علم شنیدندی، و به یکدیگر بازمی‌گفتند، تا هم ایشان را فایده بودی و هم مردمان را از ایشان. و اگر در مکه از مسلمانان یکی را مسئله‌ای مشکل بودی، بیامدندی، و از ایشان پرسیدندی، و ایشان چنانکه از پیغامبر علیه‌السلام شنیده بودند بازگفتندی، و مردمان مکه از ایشان فایده‌ها و راحت‌ها همی‌یافتندی.

۴) پس این کیکاوس را پسری آمد و او را سیاوش نام کرد، و به همه جهان اندر از او نیکوروی تر نبود. کیکاوس او را به رستم داد تا بپرورد و ادب و شجاعت آموزد. رستم او را به سکستان برد و آنجا بپرورد و ادب‌ها و هنرها همه او را بیاموخت، و چون بیست ساله شد او را باز پیش پدر آورد. چون کیکاوس او را بدید بدان زیبایی و ادب و هنر بناوختش، و رستم را خلعت‌ها داد و خواسته‌ها بخشید.

۵- اگر متن‌های زیر را براساس ویژگی‌های کوتاهی جملات، تکرار فعل و حذف فعل به قرینه مرتب کنیم، کدام گزینه درست خواهد بود؟

الف) باید که احوال قاضیان مملکت یک‌یکان بدانند و هر که از ایشان عالم و زاهد و کوتاه‌دست تر باشد او را بر آن کار نگاه دارند و هر که نه چنین بود او را معزول کنند و دیگری را که شایسته باشد بنشانند.

ب) و خواندن این نامه دانستن کارهای شاهان است و بخشش کردن گروهی از ورزیدگان کار این جهان، و سود این نامه هر کسی را هست و رامش جهان است و اندهگسار اندهگنان است و چاره درماندگان است.

ج) و او را وزیری بود نامش ارمایل نیک‌دل و نیک‌کردار از آن دو تن یکی را زنده یله کردی و پنهان او را به دماوند فرستادی.

۱) ج - الف - ب

۲) الف - ج - ب

۳) ج - ب - الف

۴) الف - ب - ج

۶- در کدام بیت تعداد هجاهای کوتاه و بلند در هر مصراع یکسان است؟

- (۱) کارم ز غمت به جان رسیدست / فریاد بر آسمان رسیدست
(۲) نام من هرگز نیاری بر زبان / آری از نامم تو را ننگ آمدست
(۳) چه زخم خنده که در عشق تو / ز دو صد گریه بود خنده‌ام
(۴) یار ما را به هیچ برنگرفت / وانچه گفتیم هیچ درنگرفت

۷- کدام بیت با بیت زیر «هم‌وزن» نیست؟

«دیدم و آن چشم دل سیه که تو داری / جانب هیچ آشنا نگاه ندارد»

- (۱) چون ز نسیم می‌شود زلف بنفشه پرشکن / وه که دلم چه یاد از آن عهدشکن نمی‌کند
(۲) در همه چشمی عزیز و نزد تو خواریم / در همه عالم بلند و پیش تو پستیم
(۳) طایر مسکین که مهر بست به جایی / گر بکشندش نمی‌رود به دگر جا
(۴) سرو چمن پیش اعتدال تو پست است / روی تو بازار آفتاب شکسته‌ست

۸- در کدام بیت همزه آغاز هجا یک بار تلفظ و یک بار حذف شده است؟

- (۱) ندانم از چه سبب رنگ آشنایی نیست / سهی‌قدان سیه چشم ماه سیما را
(۲) گو نام ما ز یاد به عمدا چه می‌بری / خود آید آنکه یاد نیاری ز نام ما
(۳) روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد / زان زمان جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما
(۴) فرض ایزد بگزاریم و به کس بد نکنیم / وانچه گویند روا نیست نگوئیم رواست

۹- نوع قافیه در کدام بیت متفاوت است؟

- (۱) فریاد من از فراق یارست / وافغان من از غم نگارست
(۲) اتفاقم به سر کوی کسی افتادست / که در آن کوی چو من کشته بسی افتادست
(۳) دیگر نشنیدیم چنین فتنه که برخاست / از حلقه برون آمد و بازار بیاراست
(۴) سلسه موی دوست حلقه دام بلاست / هرکه در این حلقه نیست فارغ از این ماجراست

۱۰- قافیه در کدام بیت درست نیست؟

- (۱) آن‌که هلاک من همی خواهد و من سلامت / هرچه کند ز شاهی کس نکند ملامتش
(۲) باغبان گر پنج روزی صحبت گل بایدش / بر جفای خار هجران صبر بلبل بایدش
(۳) در وفای عشق تو مشهور خوبانم چو شمع / شب‌نشین کوی سربازان و رندانم چو شمع
(۴) نه چندان آرزومندم که وصفش در بیان آید / وگر صد نامه بنویسم حکایت بیش از آن آید
۱۱- اگر ابیات زیر را بر اساس داشتن آرایه‌های «واج‌آرایی، جناس، موازنه و واژه‌آرایی» مرتب کنیم، کدام گزینه درست است؟
(الف) شکر کند چرخ فلک از ملک و ملک و ملک / کرم و بخشش او روشن و بخشنده شدم
(ب) بزنی شمشیر و ملک عشق بستان / که ملک عشق ملک پایدارست
(ج) آنکه پیش لب شیرین تو ای چشمه نوش / آفرین گفته و دشنام شنودست منم
(د) از کی بگریزیم از خود ای محال / از کی برابیم از حق ای وبال

- (۱) ب - الف - ج - د
(۲) ج - الف - د - ب
(۳) ج - ب - الف - د
(۴) د - ب - الف - ج

۱۲- آرایه آورده شده در مقابل بیت کدام گزینه درست نیامده است؟

- (۱) بر دست من نه جام جان ای دستگیر عاشقان / دور از لب بیگانگان پیش آر پنهان ساقیا (ترصیع)
(۲) خمی که ابروی شوخ تو در کمان انداخت / به قصد جان من زار ناتوان انداخت (واج‌آرایی)
(۳) از آتش ظلم و دود مظلوم / احوال همه تراست معلوم (اشتقاق)
(۴) مبدع هر چشمه که جودیش هست / مخترع هرچه وجودیش هست (جناس)

۱۳- در کدام گزینه «ترصیع» به کار رفته است؟

- (۱) ای به ازل بوده و نابوده ما / وی به ابد زنده و فرسوده ما
(۲) روشنی عقل به جان داده‌ای / چاشنی دل به زبان داده‌ای
(۳) ساقی شب دستکش جام تست / مرغ سحر دستخوش نام تست
(۴) نسخ کن این آیت ایام را / مسخ کن این صورت اجرام را

۱۴- نوع جناس در کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) ای نام تو بهترین سرآغاز / بی نام تو نامه کی کنم باز
(۲) ای هست کن اساس هستی / کوه ز درت درازدستی
(۳) وان پیر حیائی خداترس / با شیر خدای بود هم‌درس
(۴) ای مقصد همت بلند / مقصود دل نیازمندان

۱۵- در کدام بیت «جناس و واژه‌آرایی و واج‌آرایی» به کار رفته است؟

- (۱) بکن معامله‌ای وین دل شکسته بخر / که با شکستگی ارزد به صد هزار درست
(۲) کمر کوه کم است از کمر مور اینجا / ناامید از در رحمت مشو ای باده‌پرست
(۳) تا به گیسوی تو دست ناسزایان کم رسد / هر دلی از حلقه‌ای در ذکر یارب یارب است
(۴) ارباب حاجتیم و زبان سؤال نیست / در حضرت کریم تمنا چه حاجت است